1C DASTURLASH FANINI O‘QITISHNING NAZARIY, METODIK VA TEXNOLOGIK ASOSLARINI TAHLIL QILISH

Mirzayeva Dilnoza Ulug‘bek qizi
Andijon davlat texnika instituti Axborot texnologiyalari kafedrasi assisent o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada texnika oliy ta’lim muassasalarida 1C dasturlash fanini o‘qitishning nazariy, metodik va texnologik asoslari kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqotda kompetensiyaga yo‘naltirilgan yondashuv, amaliyotga asoslangan ta’lim va raqamli texnologiyalar integratsiyasining samaradorligi o‘rganildi. Olingan natijalar 1C dasturlash fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: 1C dasturlash, kasbiy kompetensiya, metodika, raqamli ta’lim, oliy ta’lim.

Аннотация: В данной статье представлен всесторонний анализ теоретических, методологических и технологических основ преподавания программирования на языке С в технических высших учебных заведениях. В исследовании рассматривалась эффективность компетентностного подхода, практико-ориентированного образования и интеграции цифровых технологий. Результаты показали, что использование современных педагогических технологий в преподавании программирования на языке С имеет большое значение для формирования профессиональных компетенций студентов.

Ключевые слова: программирование на языке 1С, профессиональная компетентность, методология, цифровое образование, высшее образование.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the theoretical, methodological and technological foundations of teaching 1C programming in technical higher educational institutions. The study examined the effectiveness of a competency-based approach, practice-based education and the integration of digital technologies. The results showed that the use of modern pedagogical technologies in teaching 1C programming is of great importance in the formation of students' professional competencies.

Keywords: 1C programming, professional competence, methodology, digital education, higher education.

1. Kirish

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot sharoitida korxona va tashkilotlarni avtomatlashtirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu jarayonda **1C:Enterprise platformasi** asosidagi dasturiy yechimlar buxgalteriya hisobi, moliyaviy boshqaruv, logistika va kadrlar boshqaruvida keng qo‘llanilmoqda. Shu sababli

ISSN 3030-3907

oliy ta’lim muassasalarida 1C dasturlash fanini samarali o‘qitish dolzarb pedagogik muammolardan biri hisoblanadi.

An’anaviy o‘qitish usullari ko‘pincha nazariy bilimlar bilan cheklanib, talabalarning real ishlab chiqarish muammolarini hal qilish kompetensiyalarini yetarli darajada rivojlantirmaydi. Shu bois 1C dasturlash fanini o‘qitishda nazariy bilimlar bilan bir qatorda metodik va texnologik yondashuvlarni takomillashtirish zarurati yuzaga kelmoqda. Mazkur tadqiqotning maqsadi -1C dasturlash fanini o‘qitishning nazariy, metodik va texnologik asoslarini tahlil qilish hamda ularning ta’lim samaradorligiga ta’sirini aniqlashdan iborat.1C dasturlash fanini o‘qitishda nazariy, metodik va texnologik yondashuvlarni qayta ko‘rib chiqish hamda ularni zamonaviy pedagogik konsepsiyalar asosida takomillashtirish zarurati yuzaga kelmoqda.

Mazkur sharoitda kompetensiyaga yo‘naltirilgan ta’lim, loyiha asosida o‘qitish, raqamli ta’lim muhitlari va amaliy mashg‘ulotlarga tayangan metodikalar 1C dasturlash fanini o‘qitish samaradorligini oshirishning asosiy omillari sifatida namoyon bo‘lmoqda. Shu jihatdan, ushbu tadqiqot 1C dasturlash fanini o‘qitishning zamonaviy talablarga mos nazariy, metodik va texnologik asoslarini tahlil qilish orqali ta’lim jarayonini yanada takomillashtirishga qaratilgan.

2. Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- **Nazariy tahlil** – pedagogik, metodik va axborot texnologiyalariga oid ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar o‘rganildi;
- **Pedagogik kuzatuv** – 1C dasturlash fanidan o‘tilgan mashg‘ulotlar jarayoni tahlil qilindi;
- **Taqqoslash metodi** – an’anaviy va innovatsion o‘qitish usullarining samaradorligi solishtirildi;
- **So‘rovnoma va testlar** – talabalarning bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini aniqlash maqsadida qo‘llanildi;
- **Eksperimental metod** – amaliy mashg‘ulotlarda loyiha asosida o‘qitish va raqamli platformalardan foydalanish sinovdan o‘tkazildi.

Tadqiqot obyekti sifatida texnika oliy ta’lim muassasalarida 1C dasturlash fanini o‘qitish jarayoni tanlandi.

3. Natijalar

Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko‘rsatdi:

- 1C dasturlash fanini o‘qitishda **kompetensiyaga yo‘naltirilgan yondashuv** talabalarning amaliy bilimlarini sezilarli darajada oshirdi;
- **Loyiha asosida o‘qitish** (Project-Based Learning) talabalarning mustaqil fikrlashi va muammoli vaziyatlarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirdi;

ISSN 3030-3907

- **Raqamli texnologiyalar** (virtual laboratoriyalar, simulyatorlar, LMS tizimlari) dan foydalanish o‘quv jarayonining interaktivligini kuchaytirdi;
- Amaliy mashg‘ulotlar real ishlab chiqarish vaziyatlariga yaqinlashtirilganda, talabalarning kasbiy motivatsiyasi oshdi.

4. Muhokama: Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, 1C dasturlash fanini o‘qitishda faqat nazariy bilimlarga tayanish yetarli emas. Metodik jihatdan amaliyotga yo‘naltirilgan mashg‘ulotlar, texnologik jihatdan esa zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish ta’lim samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, o‘qituvchining roli an’anaviy bilim beruvchidan **fasilitator va mentor**ga aylanishi zarurligi aniqlandi. Bu esa talabalarni mustaqil o‘rganishga, real kasbiy vazifalarni bajarishga tayyorlaydi. Natijalar boshqa mualliflar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar bilan uyg‘un bo‘lib, 1C dasturlash fanini o‘qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish zarurligini tasdiqlaydi. Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, 1C dasturlash fanini o‘qitishda faqat nazariy bilimlarga tayanish yetarli emas. Metodik jihatdan amaliyotga yo‘naltirilgan mashg‘ulotlar, texnologik jihatdan esa zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish ta’lim samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, real ishlab chiqarish jarayonlariga yaqinlashtirilgan amaliy topshiriqlar talabalarda algoritmik fikrlash, biznes-jarayonlarni modellashtirish va dasturiy yechimlarni mustaqil ishlab chiqish kompetensiyalarini shakllantiradi.

Xulosa

Nazariy jihatdan 1C dasturlashni o‘qitish algoritmlash, ma’lumotlar bazasi tushunchalari, biznes-jarayonlar modellashtirish va obyektga yo‘naltirilgan yondashuvlarga asoslanadi. Bu asoslar talabalarga tizimli fikrlashni rivojlantirish va real ishlab chiqarish muhitida uchraydigan masalalarni to‘g‘ri tahlil qilish imkonini beradi.

Metodik nuqtai nazardan, 1C fanini o‘qitishda amaliy mashg‘ulotlar, loyiha asosida ta’lim, keys-stadi va mustaqil ishlarning ahamiyati katta. Nazariya va amaliyot uyg‘unligi o‘quv jarayonining samaradorligini oshiradi, talabalarni real korxona sharoitiga moslashishiga xizmat qiladi. Shuningdek, interfaol metodlardan foydalanish talabalarning faolligi va motivatsiyasini kuchaytiradi.

Texnologik asoslar esa zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, 1C platformasining imkoniyatlari, elektron ta’lim resurslari va masofaviy o‘qitish vositalari bilan chambarchas bog‘liqdir. Bu vositalardan samarali foydalanish ta’lim sifatini oshirish, o‘quv jarayonini individuallashtirish va o‘qitish natijalarini yaxshilashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, 1C dasturlash fanini o‘qitishning nazariy, metodik va texnologik asoslarini kompleks yondashuv asosida tashkil etish malakali mutaxassislar tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi. Bunday yondashuv

ISSN 3030-3907

zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardosh, amaliy ko‘nikmalarga ega va innovatsion fikrlaydigan kadrlarni yetishtirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, 1C dasturlash fanini o‘qitishning nazariy, metodik va texnologik asoslarini kompleks yondashuv asosida tashkil etish talabalarning kasbiy kompetensiyalarini samarali shakllantiradi. Tadqiqot natijalari asosida quyidagi xulosalar chiqarildi:

- kompetensiyaga asoslangan yondashuv 1C dasturlash fanining asosiy metodik tamoyili bo‘lishi zarur;
- loyiha va amaliy topshiriqlarga asoslangan mashg‘ulotlar ustuvor ahamiyatga ega;
- raqamli ta’lim texnologiyalarini joriy etish o‘quv jarayonining sifatini oshiradi.

ADABIYOTLAR

1. 1C Company. (2022). *1C:Enterprise 8.3. Developer Guide*. Moscow: 1C Publishing.

2. 1C Company. (2021). *Методика обучения платформе «1С:Предприятие» в высших учебных заведениях*. Москва: Фирма «1С».

3. Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for Quality Learning at University* (4th ed.). Maidenhead: Open University Press.

4. М.Г. Радченко, Е.Ю. Хрусталева 1С:Предприятие 8.2. Практическое пособие разработчика. Примеры и типовые приемы

ISSN 3030-3907